

РЕЗОЛЮЦИЯ

**Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің «Ботаника және фитоинтродукция институты» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының 90 жылдығына арналған «Еуразия флорасын зерттеу, сақтау және ұтымды пайдалану» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы.
(Қазақстан Республикасы, Алматы қ. 7-9 қыркүйек 2022 ж.)**

Конференцияға Абхазия, Әзірбайжан, Беларусь, Германия, Грузия, Израиль, Қазақстан, Қырғызстан, Молдова, Моңғолия, Ресей, Тәжікстан, Өзбекстанның 72 ғылыми орталықтарының ғалымдары, оның ішінде Қазақстан, Ресей, Қырғызстанның 23 жоғары оқу орындарының ғалымдары, сондай-ақ республикалық маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың (Қазақстанның 2 қорығы және 4 ұлттық паркі) зерттеушілері қатысты.

7 қыркүйекте пленарлық отырыс өтіп, оған 200-ден астам адам қатысты. Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының президенті Журинов М.Ж., Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің төрағасы Қылышбаев Н.Н., сондай-ақ Қазақстанның жетекші ғалымдары: Қазақстан Республикасы ҰҒА академигі Рахимбаев И.Р., Беларусь ҰҒА академигі Решетников В.Н., Л.И. Гумилев атындағы ЕҰУ профессоры Абиев С.А., Микробиология және вирусология ғылыми-өндірістік орталығының бас директоры, академик Саданов А.Қ. және т.б. құттықтау сөздерін сөйледі.

Институтты Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Ж. Тоқаев құттықтады. ЕАЭО және шет мемлекеттердің жетекші ғылыми мекемелері: Брест ұлттық ботаникалық бағы (Франция), РҒА БИН (Санкт-Петербург қ.), ММУ (Мәскеу қ.), Купревич атындағы Беларусь ҰҒА эксперименттік ботаника институты (Минск қ.), РҒА СБ Орталық Сібір ботаникалық бағы (Новосибирск қ.) т.б. мерейтоймен құттықтады.

4 пленарлық баяндама тыңдалды: Институттың бас директоры Ситпаева Г.Т., Н.В. ФМБҒМ РҒА Цицин атындағы Бас ботаникалық бақтың директоры Упельниек В.П., Молекулярлық генетика зертханасының меңгерушісі, профессор Туруспеков Е.К., «International Centre of Scientific Collaborations» жеке мекемесінің президенті, Дүниежүзілік ғылыми сауаттылық ұйымының (WOSL) дайындық комитетінің мүшесі, Ғылыми білім беру кеңесінің мүшесі (IAP SEP), PhD-докторы Кусайынова Л.А.: «Ғылымдағы балалар: табыс тарихы» (Нұр-Сұлтан қ.). Институттың қалыптасу тарихына арналған мерейтойлық бейнефильм көрсетілді. Институттың құрметті қонақтары, ардагерлері мен қызметкерлері марапатталды.

8 қыркүйекте конференция жұмысы «Өсімдіктердің интродукциясы және биотехнологиясы», «Өсімдіктер мен өсімдіктер әлемі, өсімдік ресурстары және оларды қорғау», «Споралы өсімдіктерді зерттеудің заманауи мәселелері» атты 3 секцияда жалғасты, онда 150-ге жуық ғылыми мақалалар тыңдалды және қаралып талқыланды.

Н.В. Цицина атындағы РҒА Бас ботаникалық бағы (Мәскеу қ.), Беларусь ҰҒА Орталық ботаникалық бағы (Минск қ.), РҒА В.Л. Комаров атындағы ботаника институтының Ұлы Петр Ботаникалық бағы (Санкт-Петербург қ.), ҚР ҒЖБМ Маңғышлақ тәжірибелік Ботаникалық бағы (Ақтау қ.), Өзбекстан Республикасы ҒА Ботаника институты (Ташкент қ.), Ош мемлекеттік университеті (Ош қ., Қырғыз Республикасы), Ботаника және фитоинтродукция институты (Алматы қ.) және т.б. ғалымдарының 67 баяндамалары тыңдалды және олар қазіргі кезеңдегі Еуразия флорасының іргелі және қолданбалы ботаникалық зерттеулерінің дамуының негізгі тенденцияларын көрсетеді.

Конференцияға қатысушылар дәрілік өсімдіктер құнының табиғи өзгермелілігі әлі күнге дейін фармацевтика өнеркәсібі тарапынан климаттың өзгеру кезеңінде де, аймақтардың табиғи зоналылығы ауқымында да бақыланбағанын айтты. Б.ғ.д. Проскуряков М.А. дәрілік өсімдіктердің зоналық өзгергіштік дәрежесін сандық бақылау үшін хронобиологиялық талдау әдісін қолдану арқылы Қазақстанның өзгермелі климаттық режимінде оларды ұтымды пайдалану үшін дәрілік өсімдіктердің өзгергіштігін бақылау мәселесінің тұжырымдамалық жаңа шешімі ұсынды. Бұл шешімді басқа елдердің

фармацевтикалық өнеркәсібінде, биологтар, экологтар, педагогтар және ауылшаруашылық мамандары жүргізетін қоршаған ортаны бақылау бағдарламаларына енгізуге болады.

Конференция өсімдіктерді сақтаудың ұлттық стратегияларын әзірлеуді және қабылдауды және өсімдіктерді сақтаудың жаһандық стратегиясын жүзеге асыруға белсенді қатысуды, ботаникалық тұрғыдан құнды аймақтарды анықтау кезінде кешенді (түрлер мен экожүйе) тәсілді қолдануды мақсатты және маңызды деп санайды.

Конференция секциялары жұмысының қорытындысы бойынша пленарлық және секциялық баяндамалардың жоғары деңгейі атап өтілді, конференцияның қорытындысы шығарылып, Ботаника және фитоинтродукция институтының 90 жылдығына арналған «Еуразия өсімдік әлемін зерттеу, сақтау және ұтымды пайдалану» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияны өткізу ғылыми коммуникацияның үздік дәстүрлерін жалғастыратын, ботаникалық зерттеулер саласындағы ғалымдар мен мамандарды топтастыратын маңызды ғылыми шара болып табылады. Келесі ұсыныстар әзірленді:

- конференцияда ұсынылған фитоәртүрлілікті зерттеудегі ботаникалық зерттеулердің негізгі бағыттарын өзекті және перспективалы деп тану;
- Қазақстанның үздіксіз және қауіпті өзгертін климаты режимінде оларды ұтымды пайдалану үшін дәрілік өсімдіктердің өзгергіштігіне мониторинг жүргізу бойынша ұсынылған пилоттық жобаны пайдалану;
- Еуразиялық ботаникалық ұйымдардың және барлық мүдделі тараптардың жойылып кету қаупі төнген және эндемиялық өсімдіктер түрлерінің ұлттық және аймақтық тізімдерін дайындау, сирек кездесетін және жойылып кету қаупі төнген өсімдіктер қауымдастығын сипаттау, тіршілік ету ортасының жүйесін дамыту және негізгі ботаникалық аймақтардың желісін құру (Important Plant Areas) бойынша күш-жігерін біріктіру;
- фитоәртүрлілікті сақтау және өсімдік ресурстарын ұтымды пайдалану мәселелерін шешу үшін іргелі және қолданбалы ғылыми жобаларды әзірлеу, үйлестіру және енгізу бойынша халықаралық ынтымақтастыққа себептесу;
- Еуразия өсімдік әлемін зерттеу, сақтау және ұтымды пайдалану мәселелері бойынша кешенді және халықаралық ботаникалық зерттеулерге қатысу;
  - сирек кездесетін және эндемиялық өсімдіктер түрлерін өсіруді кеңейту;
  - әртүрлі табиғи-климаттық аймақтардың ботаникалық мекемелерінде интродукцияланған түрлерді бірлескен экологиялық-географиялық сынау идеясын жандандыру;
  - модельдік өсімдіктер түрлерінің формалық әртүрлілігін зерттеудің бірыңғай кешенді әдістемесін әзірлеу;
  - Сиверс алма ағашының табиғи популяцияларын зерттеу және сақтау орталығын кейіннен құрумен ботаник-зерттеушілердің қызметін күшейту және үйлестіру;
  - мемлекеттік органдардың назарын Қазақстанның өсімдіктер дүниесін зерттеу, ұтымды және тұрақты пайдалану, қалпына келтіру және сақтау жөніндегі ғылыми зерттеулерге тұрақты қаржыландыру қажеттілігіне назар аударту;
  - ең агрессивті түрлердің деректер базасын құру және өзгермелі климат жағдайында жаңа фитоинвазияларды болжау үшін Қазақстандағы бөтен және инвазивті өсімдіктер түрлерінің орналасу орындарын түгендеуді және картаға түсіруді жалғастыру;
  - биологияны тереңдетіп оқытуға қызығушылық танытатын мектеп оқушыларының ғылыми-зерттеу негізіндегі жаратылыстану-ғылыми білім беру принциптерін пайдалана отырып, ғылыми сауаттылықты тарату бойынша жұмысты ұйымдастыру және күш салу;
  - ұйымдастыру комитетіне мерейтойлық конференцияны жақсы дайындағаны және өткізгені үшін алғыс білдіру және мадақтау.

Ғылыми-практикалық конференцияның қабылданған резолюция Ботаника және фитоинтродукция институтының сайтында жариялансын.

«Еуразия өсімдік әлемін зерттеу, сақтау және ұтымды пайдалану» Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының қатысушылары., 08 қыркүйек 2022 ж.